

Dictamen jurídic en relació amb la consulta formulada per una empresa funerària pública sobre la gravació, prèvia sol·licitud de la família o persones properes al difunt, de la cerimònia funeral que s'oficia a les instal·lacions de l'empresa funerària

Es presenta davant l'Agència Catalana de Protecció de Dades un escrit en el que es demana que l'Agència emeti un dictamen per valorar si la gravació, prèvia sol·licitud de la família o persones properes al difunt, de la cerimònia funeral que s'oficia a les instal·lacions de l'empresa funerària pot suposar una vulneració de la legislació sobre protecció de dades.

Analitzada la consulta, tenint en compte la normativa vigent aplicable, i vist l'informe de l'Assessoria Jurídica, s'emet el següent Dictamen:

I

(...)

II

En l'escrit de la consulta es formula fins a cinc qüestions respecte de les quals es sol·licita el parer de l'Agència. La resposta a aquestes qüestions es donarà en els fonaments jurídics següents, separatament, si bé a efectes d'una millor comprensió de l'exposició alterarem l'ordre en què es formulen les diferents qüestions en l'escrit de consulta. En aquest sentit, resulta pertinent abordar en primer lloc la qüestió relativa al sotmetiment d'aquest tractament a la normativa de protecció de dades (qüestió tercera de les plantejades a la consulta), perquè de la resposta que es doni a aquesta qüestió en dependrà la solució a la resta de qüestions plantejades.

III

Començant doncs per la tercera de les qüestions plantejades, relativa a si el servei que ofereix l'empresa funerària consistent en la gravació de la cerimònia-funeral que s'oficia a les instal·lacions de l'empresa, prèvia contractació del servei per part de la família de la persona difunta o les persones més properes a aquest, per tal de tenir un record de la cerimònia, hem de dir el següent:

La gravació de les imatges de les persones que participen en aquesta cerimònia (tant de la persona que oficia la cerimònia, com dels familiars o altres persones que hi participen) constitueix indubtablement un tractament de dades de caràcter personal atès que la imatge d'una persona ha de ser considerada com una dada de caràcter personal en la mesura que permet identificar una persona sense esforços desproporcionats. A més, es tracta d'imatges que, en funció de quina sigui la naturalesa de la cerimònia i la participació que hi pugui tenir una persona determinada, poden revelar creences de les persones afectades. Per tant és innegable que es tracten dades de caràcter personal d'aquestes persones.

Ara bé, amb independència que es tractin dades de caràcter personal o no, cal tenir en compte que la Llei Orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal, exclou del seu àmbit d'aplicació els fitxers mantinguts per persones físiques en exercici d'activitats exclusivament personals o domèstiques (art. 2.2.a).

En el mateix sentit, l'art. 4.a) del Reglament de desplegament de la LOPD (RLOPD), aprovat pel Reial Decret 1720/2007, de 20 de desembre, afegeix que:

“Sólo se considerarán relacionados con actividades personales o domésticas los tratamientos relativos a las actividades que se inscriben en el marco de la vida privada o familiar de los particulares.”

Igualment, l'art. 2.4 del RLOPD exclou de l'àmbit d'aplicació del Reglament les dades referides a les persones mortes.

En el cas objecte de la consulta les imatges són captades en un context que pot qualificar-se com a part de la vida privada o familiar, i amb una finalitat que s'emmarca clarament dins d'aquest marc. I si bé es tracta d'un espai públic o semipúblic on, en principi, poden accedir altres persones, les persones que hi assisteixen ho fan precisament per l'existència d'una relació privada o familiar amb la persona difunta, amb la seva família o amb les persones més properes. D'altra banda la utilització que es pretén fer d'aquestes imatges seria igualment un ús que es podria emmarcar dins d'aquest context familiar com a record del comiat respecte una persona propera.

Sempre que la captació respongui es dugui a terme en aquest context i la finalitat de la gravació desplegui els seus efectes dins d'aquest àmbit familiar o privat, sembla que haurem de concloure la inaplicabilitat de la normativa de protecció de dades en virtut de les exclusions abans esmentades.

Cal tenir en compte que en les instal·lacions d'una empresa funerària, o fins i tot en el lloc on es celebren les cerimònies, es poden dur a terme altres captacions d'imatges de persones que tinguin altres finalitats (control laboral, control d'accessos, seguretat, etc.) que no quedarien cobertes per aquesta excepció a l'aplicabilitat de la normativa de protecció de dades, com tampoc ho quedaria si la gravació inicialment realitzada per a l'ús familiar acabés destinant-se a altres finalitats. Però cenyint-nos als termes en què es formula la consulta no sembla que s'hagi d'entrar en aquestes altres possibles captacions, que en qualsevol cas quedarien sotmeses a la normativa de protecció de dades.

IV

En la qüestió primera de les formulades en l'escrit de la consulta es planteja si la gravació de la cerimònia en els termes descrits està sotmesa a la Instrucció 1/2009 de 12 (sic) de febrer, d'aquesta Agència.

Respecte aquesta qüestió, hem de dir que en la mesura que, d'acord amb el que hem exposat en l'apartat anterior, es tracta d'una gravació que no està sotmesa a la normativa de protecció de dades, tampoc estarà sotmesa a la Instrucció 1/2009 de l'Agència Catalana de Protecció de Dades sobre el tractament de dades de caràcter personal mitjançant càmeres amb fins de videovigilància.

D'altra banda, l'article 1 de la mateixa Instrucció (article 1.1 i 1.2.e)) aclareix que la instrucció només és d'aplicació quan les imatges es tractin amb fins de videovigilància, i resulta obvi, sempre atenint-nos als termes en què es formula la consulta, que la gravació en els termes descrits no té una finalitat de videovigilància.

Per contra si que resultaria d'aplicació aquesta instrucció, en el cas que les imatges es gravessin amb la finalitat de controlar accessos, control laboral, control de les instal·lacions o del normal desenvolupament dels actes etc.

V

La segona de les qüestions formulades a la consulta es refereix a la possibilitat que l'empresa funerària sigui considerada "encarregat del tractament".

L'exclusió de l'aplicabilitat de la normativa de protecció de dades tal com s'ha exposat més amunt, fa que l'aplicabilitat d'aquesta figura també s'hagi de posar en entredit, en la mesura que és una figura prevista per la normativa de protecció de dades (arts. 3.g) i 12 de la LOPD i 5.1.i) i 20 a 22 del RLOPD). Ara bé, si seguim l'esquema al que respon l'existència de la figura de l'encarregat del tractament, certament sembla que podria dir-se que l'empresa que realitza la gravació de la cerimònia pot considerar-se encarregada del tractament en la mesura que està duent a terme la gravació per compte dels familiars o persones properes al difunt que són les que han contractat els seus serveis.

És precisament aquesta circumstància, la de que qui decideix dur a terme la gravació és la família o persones properes al difunt, la que permet situar la captació dins de l'esfera familiar o privada. Per contra si la captació hagués estat decidida per la pròpia empresa funerària no seria possible incloure-la dins l'excepció de l'art. 2.2.a) de la LOPD.

Però aquesta qüestió, la de qui ha de ser considerat com a responsable de la captació, tindria encara una altra repercussió, atès que en la mesura que el responsable sigui la persona privada que encarrega la gravació, com així sembla ser en el cas plantejat, la competència per al control correspondria, cas d'estar sotmès a la normativa de protecció de dades, a l'Agència Espanyola de Protecció de Dades, atès que els fitxers i tractaments d'aquestes persones privades no formarien part de l'àmbit d'actuació de l'Agència Catalana de Protecció de Dades (art. 156 EAC i 3 de la Llei 5/2002, de 19 d'abril, de l'Agència Catalana de Protecció de Dades).

VI

En el punt quart de la consulta es planteja si l'empresa funerària pot conservar una còpia del CD que s'entrega als familiars per tal de, si els és necessari per haver perdut l'original, obtenir una còpia de la cerimònia funeral.

Òbviament la no-aplicabilitat de la normativa de protecció de dades al cas que ens ocupa permetria evitar tota referència al règim establert per la LOPD o el RLOPD, per tal de respondre la consulta formulada. Al marge d'això, l'anàlisi de la normativa de protecció de dades també podria portar a concloure l'admissibilitat d'aquesta pràctica.

Al respecte s'ha de dir que la normativa de protecció de dades (art. 22 del RLOPD) preveu que, un cop acabada la prestació contractual, l'encarregat del tractament pot conservar degudament

bloquejades les dades, en aquest cas les imatges, mentre puguin derivar-se responsabilitats de la seva relació amb el responsable del tractament.

Per tant, el primer element a tenir en compte serà determinar el contingut de la prestació contractada. Si la custòdia d'una còpia per atendre possibles pèrdues forma part de la prestació contractada es podria admetre la conservació d'aquesta còpia.

A banda d'això, la normativa de protecció de dades permetria també la conservació d'una còpia degudament bloquejada per atendre eventuais responsabilitats, però això seria una altra qüestió diferent a la plantejada.

VII

Finalment, la cinquena de les qüestions plantejades fa referència a la no-necessitat d'informar els assistents sobre l'existència de la gravació atès que serien dades que formen part del fitxer de "clients i proveïdors" i atesa la tensió i solemnitat del moment.

Com en les qüestions anteriors, la resposta que donem aquí ve condicionada per la no-aplicabilitat de la normativa de protecció de dades en el supòsit plantejat. Per tant no resulta exigible el deure d'informació establert per l'article 5 de la LOPD, sempre que la captació es limiti a la finalitat descrita.

Ara bé, dit això sembla convenient aclarir també que l'afirmació realitzada en l'escrit de consulta relativa a què són dades "protegides pel fitxer de Clientes i Proveïdors", és errònia. Resulta errònia no només perquè el fitxer de "Clientes i proveïdors" no sembla que pugui donar cobertura a la captació d'imatges, i menys si són de terceres persones que assisteixen a la cerimònia però que no són ni clients ni proveïdors, sinó especialment perquè l'existència d'un fitxer que donés cobertura a la recollida d'imatges en cap cas eximiria per si sol del deure d'informació en el cas que resultés d'aplicació la normativa de protecció de dades.

D'altra banda, i pel que fa l'exempció del deure d'informació en base a la tensió i solemnitat del moment, dir només que en el cas que resultés d'aplicació la normativa de protecció de dades, aquesta circumstància no podria eximir de donar compliment al deure d'informació, atès que és una excepció no contemplada per l'ordenament jurídic.

D'acord amb les consideracions fetes en aquests fonaments jurídics en relació amb la consulta plantejada en relació amb la gravació, prèvia sol·licitud de la família o persones properes al difunt, de la cerimònia funeral que s'oficia a les instal·lacions de l'empresa funerària pugui suposar una vulneració de la legislació de protecció de dades personals, es fan les següents,

Conclusions

La gravació d'imatges per part de l'empresa funerària de les persones assistents a la cerimònia funeral, prèvia sol·licitud de la família o les persones més properes al difunt, per tal d'obtenir un record de la cerimònia, no està sotmesa a la normativa de protecció de dades per tractar-se d'una captació d'imatges realitzada en l'exercici d'activitats exclusivament personals o domèstiques.